Pavšalni franko v državi SHS.

Posamezna štev. 1 K.

81. štev. V Ljubljani, v torek 12. aprila 1921. Leto V.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 *mm* × 55 *mm* po K 1·50. Uradni razglasi, poslano ter notice isti prostor K 2·—. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratične stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 360.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Pripravimo se na dostojno praznovanje prvega maja!

Stojan Protić.

LDU Beograd, 11. aprila. Stojan Protič je izjavil svojim prijateljem, da se ne smatra več za člana radikalnega kluba, ker so radikalci glasovali za obznano. S političnega polja se ne bo umaknil. Govori se, da bo Protič razširil svojo akcijo in da bo osnoval svoj list. Na jutrišnji seji verifikacijskega odseka se bo razpravljalo o mandatu g. Protiča, ker ni prisegel in ker ne prihaja k sejam konstituante.

*

Stojan Protič je popolnoma ubit! Popolnoma ubit!! Veliki petek je! Ampak za velikim petkom pride čudež, to je tisto.

Pogajanja.

Beograd, 11. aprila. Na današnji seji ministrskega sveta so se razpravljale zahteve muslimanov iz južne Srbije. Gg. Uzunović in Krisman sta poročala o teku pogajanj z muslimani.

Beograd, 11. aprila. Pred začetkom generalne debate o ustavi bo predsednik konstituante sklical konferenco načelnikov strank, na kateri se bodo določili govorniki posameznih strani za generalno debato. Ta konferenca bo bržkone v sredo.

Beograd, 11. aprila Dr. Trumbić je včeraj posetil predsednika konstituante dr. Ribarja in mu izjavil, da se bo udeležil generalne debate o ustavi.

*

Danes je 12. aprila l. 1921. Kot napredni ljudje smo pa dobili že danes sledečo brzojavko, datirano od 14. aprila:

»Pogajanja z muslimani iz Južne Srbije so končala za vlado ugodno. Cena še ni ugotovljena. Podps: nečitljiv.

Nezadovoljni komunisti.

Beograd, 11. Ker je večina nezadovoljna z dosedanjim komunističnim vodstvom, so poslanci komunističnega kluba včeraj izvolili nov odbor. Nezadovoljstvo je nastalo radi diktatorskega obnašanja g. Markoviča v stranki in v konstituanti. Novi odbor je izvoljen tako: Predsednik Trifa Kaclerović, popredsednik Lovro Klemenčič, tajniki Miloš Trebinjac, Vlado Čepič in Milan Nedič.

*

Diktature v strankah niso vedno dobre. Ako vodi stranko močna politična osebnost, še gre; kadar se pa začne paktirati na vse stani in se začno zatajevati principi, takrat pa ne gre več.

Čehi in Nemci.

LDU Praga, 11. aprila. Praško časopisje piše, da je sodelovanje Češkoslovaške v sankcijah proti Nemčiji za domačo industrijo stvar, ki bi utegnila imeti zelo slabe posledice. Ako se pusti politični moment na strani, je treba resno premisliti, kakšne posledice bi imeli sodelovanje, da se more eventualno izbrati manjše zlo. Ako bi ostala Češkoslovaška pasivna, bi se ententa ne zadovoljila, da bi od Češkoslovaške zahtevala rigorezne izkaze o izvoru blaga, temveč bi se blago iz sirovin ali produktov, ki so prišli iz Nemčije, smatralo za nemški produkt. Izvoz iz Češkoslovaške bi se zelo občutno zmanjšal in češkoslovaško industrijo bi na svetovnem trgu izpodrinila nemška konkurenca. Ako bi ta gospodarska borba trajala dolgo, bi gotovo propadla cela vrsta industrij. Nasprotno pa bi v primeru kooperacije pri sankciji oživel izvoz onih artiklov, ki jih še producira Nemčija. Sodelovanje Češkoslovaške v ententni akciij proti Nemčiji je torej vprašanje gospodarske smotrenosti.

Praga, 11. aprila .Današnji »Montagsblatt« sklepa po včerajšnjem članku v »Pragerpresse«, da bo Češkoslovaška sodelovala pri akciji proti Nemčiji. Posledica tega bo najbrže, da bodo Nemci povzročili izredno krizo v vsem češkoslovaškem gospodarskem življenju. Treba je pomisliti na to, da je Nemčija najvažnejši dobavitelj in odjemalec Češkoslovaške in da bosta Nemčija in Avstrija vršili proti Češkoslovaški popolen bojkot radi neupravičenega političnega vmešavanja.

*

To so plodovi frankofilske politike.

Stavka angleških rudarjev.

LDU Berlin, 11. aprila. »East Europe« javlja iz Londona: Snoči je govoril Thomas na skupščini rudarjev in je med drugim dejal: Dosedanja pogajanja pomenjajo zmago razsodnosti. Jasno je, da se vlada ne bo skušala ščititi s svojim dostojanstvom. Ko so premagane prve težkoče, se lahko začno nadaljnja pogajanja, sloneča na medsebojnem zaupanju. Konferenca delavske trozveze je prišla do naziranja, da ne začne splošne stavke niti uro prej, preden ne bo to potrebno. Trojna alianca je uvidela, da mora rudarje podpirati. Železničarji ne začno splošne stavke za vsako ceno, začeli pa jo bodo izvajati, ko bodo to zahtevale okoliščine.

LDU London, 9. aprila. (Reuter.) Po pogajanjih, ki so se končala še zvečer, je izjavil zastopnik trozveze Thomas, da se je sklenil sporazum v naslednem: 1. Vlada bo do pondeljka dopoldne sklicala konferenco zastopnikov delavcev in lastnikov podjetij, v svrho pogajanj glede spornih vprašanj. 2. Zveza rudarjev mora zvečer pozvati vse svoje sekcje, naj se vzdrže vseh takih dejanj, ki bi preprečevala delo tistim delavcem, ki po rudnikih opravljajo varnostna dela in jih vzdržujejo za stavke in da ne bodo storile ničesar takšnega, kar bi prisililo vlado, da bi morala rabiti orožje.

LDU London, 9. aprila. Danes so se zastopniki železničarjev in transportnih delavcev dalj časa razgovarjali z Lloydom Georgem. Zdi se, da so se napravili že važni koraki za to, da bi se vzpostavila pogajanja med lastniki rudnikov in med rudarji; upati je, da se bo na kak način vendarle odvrnila katastrofa industrijske vojne. Od tistih ukrepov, ki jih je predvidela vlada, se je omejitev železniškega prometa že izvedla.

LDU London, 9. aprila. V North-Cumberlandu in v Durhamu so mnogi rudniki ustavili svoje delo. Iz okolice Yarrowa poročajo o mnogih požarih in poškodbah brzojavnih naprav. Zdi se, da to počenjajo sinfajnovci. Nekaj oseb je bilo aretiranih. V jamah v Glamorganu so zapustili delo tudi tisti delavci, ki so delali pri sesalkah. Če ostanejo pri svojem sklepu, bodo do večera rudniki pod vodo. Železni rudniki v grofiji York nimajo premoga. Vsi plavži in topilnice so tamkaj ugasnile. Druge tovarne pa bodo morale ustaviti svoje delo

Novi davki.

LDU Beograd, 10. aprila. V finančnem ministrstvu se pripravlja gradivo za finančni zakon, da bi se z ozirom na velike izdatke države uvedli novi davki.

*

To je jako tolažljiva novica. Tudi za delavstvo. Novi davki namreč ne bodo direktni davki, ampak indirektni.

Naš davčni sistem je namreč iz predpotopne dobe. Moderni davčni sistem namreč pravi, da se plača davek od dohodkov. Kolikor zaslužiš, toliko plačaj in sicer progresivno. To se pravi: Če zaslužiš na leto 1000 K **čistega dobička,** plačaj za državne potrebe n. pr. 10 procentov, tj. 100 K. Kdor pa zasluži 2000 kron čistega dobička, ta naj plača ne dvakrat toliko, ampak nekaj več, in kdor zasluži na pr. 1 milijon kron čistega dobička, naj plača recimo 900.000 kron, ker ne bo umrl od lakote in tudi ne bo nag in bos, če razpolaga še s 100.000 kronami letnega dohodka.

Tako izgleda progresivni davek na dohodnino, ki ga naša država ne pozna. Naša država pozna samo indirektne davke. To so davki, ki jih plačuje v **istem razmerju delavec in bogataš.** Od vsake kile kave, od vsake kile sladkorja, od vsakega litra petroleja, od vsake fajfe tobaka plača delavec, ki zasluži s težkim delom recimo 60 kron na dan, ravno toliko, kakor plača bogataš, ki ima isto toliko dohodkov na uro ali pa na minuto in to brez težkega dela. Ali je to prav?

Davki, ki nas zadenejo s carino na naše najpotrebnejše stvari, kakor na manufakturo, na zobne krtače, in na nebroj stvari, ki so kultiviranemu Evopejcu potrebne, zadevajo pri nas kmete in delavce v mnogo občutnejši meri kakor bogate ljudi. Centralna vlada seveda nima smisla za te diference. Tam v Belgradu žive še mnogo let za evropskimi potrebami.

Boj za primerno obdavčenje je trajal v Avstriji nad 30 let. Tam smo se borili za uveljavljenje demokratskega davčnega principa jako dolgo, predno smo prišli, ne do definitivne uredbe po angleškem sistemu, ampak le do provizorne uredbe. Sedaj pa smo padli najmanj za 30 let nazaj. Ali je to prav?

Mi nimamo nič proti novim davkom. Mi vemo, da mora država živeti. Pravimo pa, da naj država živi v prvi vrsti od visokih dohodkov, ne pa od delavskih žuljev.

Kje smo?

Torej pretekli teden se je vršila v ustavotvorni skupščini debata o interpelaciji komunističnega voditelja dr. Sime Markoviča glede znane Vesnič-Draškovičeve »Obznane«.

Vsi se spominjamo raznih alarmantnih vesti, ki jih je pošiljalo v svet buržujsko, za Francoze navdušeno časopisje: v komunističnem arhivu v Belgradu so odkrili strašne reči, dognali so zvezo s sovražniki države, dognali so bombe in granate, ugotovili fabrike strupenih plinov, špijonaža se je razlezla v vse urade (to je namreč res, ampak ne komunistična!) in našim dobrim in solidnim državljanom je mozeg v hrbtenici zmrzoval vkljub trem zimskim jopam pod suknjo. Strašne vesti so bile to!

In tiste silne obljube! Le počakajte so rekli, da pride do besede minister in njegov pomočnik gospod L., pa boste videli, čuda boste videli in slišali!

Toda kaj? Gospod minister notranjih del in policajdemokrat Drašković ni razodel niti ene skrivnosti, ni predložil zbornici niti enega dokumenta, ampak pripovedoval je o komunistih le pavšalna sumničenja, kakor jih je bral v najbolj obskurnih francoskih listih! Iz česar seveda sledi, da je bila izdana »Obznana« na francosko komando.

Toda Vesnič ne bi bil Vesnič, če bi se bil zadovoljil le s francosko komando. On je šel dalje, mnogo dalje. On ni hotel zadeti le komunistov s svojo protizakonito naredbo — da je bila naredba izdana brez zakonite podlage, to je priznal in moral priznati minister »policije« g. Draškovič sam!! — ampak zadeti je hotel sploh vse opozicijonalne stranke!

Naredba je štilizirana tako, da pošljejo administrativne oblasti lahko vsak moment v vsako hišo, k vsakemu državljanu žandarja s poveljem, da odvede človeka na varen in miren kraj, kjer ga lahko pridrže tako dolgo, dokler smatra to administrativna oblast za potrebno!

Kje pa smo? Kam gremo?

Nekdaj je bila carska Rusija, nekdaj je bilo turško cesarstvo. Tam se je na ta način vladalo, surovo, nečloveško. Bile so pa tudi državne in so še, kjer se je vladalo tako:

Če si obdolžen kaznjivega dejanja nima o tem definitivno odločati od ministrov in vlade odvisna oblast, ampak od ministrov in vlade neodvisno sodišče! Neodvisno sodišče preišče celo zadevo u obdolženca obsodi ali pa oprosti na podlagi dokazov in protidokazov.

Take države so imenovali v Evropi pravne države, ker je v njih vladalo pravo in zakon.

Kakor izgleda, naši ministri niso živeli mnogo v Evropi.

Doslej niso naše oblasti zaprle niti enega »komunista« na podlagi »Obznane« in ga izročile neodvisnemu sodišču!!

Vse to se je ugotovilo ob priliki parlamentarne debate o »komunistih«, in vendar: **»Obznana« ostane v veljavi in za njo so glasovali tudi ljudje, ki se prištevajo s ponosom k »demokratom«!!** Žalostna demokracija! A nele glasovali so za njo, ampak še hvalijo se ti patroni s tem, da so glasovali za naredbo, katere bi se danes sramoval vsak še tako »separatističen prevratni element«!

Kje smo, kam gremo?

Naši vladinovci konštatirajo dan za dnem z velikim zadovoljstvom sami, da v Rusiji ne vlada več teror, ampak da prevladuje zdrav razum. Pri nas doma pa glasujejo za naredbe a la Obznana! Kje je tu logika?

Iz vsega je razvidno, da se našim mogotcem ne gre ne za demokratične principe, ne za pravno državo in ne za naš ugled na zunaj, **ampak samo za prevlado in premoč njihove oziroma njihovih strank.** S pomočjo »Obznane« hčejo oni vsako opozicijo udušiti in zatreti eventuelno s silo. Kar ne pade pred njimi na kolena, je treba zlomiti.

Reči moramo odkrito, da je to jako zdrav in dober princip. Zakaj?

Zato: Kadar bodo prišle sedanje opozicijonalne stranke do veljave in moči, bo ostala tudi »Obznana« v veljavi! In kar se ne bo uklonilo opozicijonalnim strankam brezpogojno, in če se to stokrat imenuje demokratsko ali pa radikalno, bo šlo brez usmiljenja na cesto ali pa v ječo potom administrativnega — sodnijskega! — postopanja na podlagi iste »Obznane«, katero je pripoznala današnja vladna večina kot veljavna za vse državljane brez izjeme. Kar pa je meni pravo, bo tebi zdravo!

Iz Rusije.

LDU. Moskva, 10. aprila. Moskovska komisija za izboljšanje življenskih razmer delavcev je objavila svoje poročilo, v katerem zahteva, naj se čimprej zgrade novi delavski domovi, in organizirajo hitro tramvajske zveze. Glavna zahteva komisije je, da se delavcem v velikih mestih zagotove potrebna zemljišča, na katerih bi delavec prebival, in se pečal zasebno s poljedelstvom in gospodarstvom. Vsa potrebna sredstva mu morajo dati sovjeti. Zahteva se tudi, da se otvorijo nova ljudska kopališča, pralnice, gledališče itd. Vse to morajo izvesti lokalni sovjeti s pomočjo osrednje oblasti.

LDU. Praga, 11. aprila. Kakor doznava »Večer«, je ruski komisar za železnice Lomonosov, ki se nahaja v Pragi, naročil na Češkoslovaškem, v Švici in Italiji 300 lokomotiv. 2000 lokomotiv bo naročila ruska vlada na Angleškem, v Nemčiji, Švedski in Danski, 2700 pa v Ameriki. Lomonosov je izjavil, da razpolaga sovjetska vlada že z 2 milijardama zlatih rubljev in z mnogimi dragulji, s katerimi bo plačala te lokomotive. O notranji situaciji je rekel, da nova Rusija ne bo proletarska, temveč kmetska. Delavci v industrijah delajo po 11 do 12 ur na dan. Ljenin je daleč od tega, da bi se fanatično držal svojih principov.

*

Vsa ta poročila kažejo, da se pretvarja Rusija iz **socijalno-revolucijonarne v socialno-politično državo.**

Socijalisti v ustavnem odboru.

V razpravi je predlog ministra za konstituanto k paragrafu 42., ki naj bi se glasil:

»Narodna skupština sastavljena je od poslanika koje narod slobodno bira opštim, jednakim, neposrednim i tajnim glasanjem sa predstavništvom manjina.«

Minister smatra to za zadostno koncesijo opoziciji, ki je zahtevala, da se določi v ustavi proporcionalni sistem.

V razpravi je dejal posl. sodr. Kristan:

»Gospodje, popolnoma se strinjam s tem, kar je dejal g. Gjonović (republikanec). Nikakor ne morem verjeti, da bo taka redakcija, kakršno predlaga gospod minister, garantirala to, kar zahteva opozicija in kr bi morali zahtevati vsi demokratični ljudje, Gospod minister zahteva, da naj bo ustava dovolj široka, da se more zakonodajec nekoliko svobodneje gibati v njenih mejah. Opažam pa, da se zahteva to od vladne strani le v tistih vprašanjih, pri katerih je opoziciji ležeče na tem, da se utrdijo neka načela v ustavi. V drugih slučajih pa vztraja vlada zelo na tem, da pridejo v ustavo detalji, za katere se sama poteguje in ki bi se brez skrbi lahko prepustili poznejši legislaturi. Nisem na primer mogel opaziti tendence v smislu take širine v tej ustavi, ko je šlo za organizacijo samoupravnih enot, kjer bi se bilo tudi lahko reklo, da stoji na čelu oblasti predsednik ali načelnik ali kakor bi ga že imenovali, in bi se bilo lahko zakonodajcu prepustilo, da določi način njegovega nastavljanja. Tam je vlada zelo strogo vstrajala na tem, da ga imenuje kralj oziroma ona, in nikakor ni hotela dopustiti, da bi to reguliral zakonodajec, ki bi utegnil biti toliko demokratičen, da bi ga dal voliti od naroda.

Gospodje, zakonadajec bo imel dovolj proste roke, tudi če sprejmete proporcionalno načelo, ker bo on moral izbirati tisti proporcionalni sistem, ki naj se sprejme za volitve za našo skupščino. Gospodje, saj so proporcionalni sistemi različni. Toda če se sprejme to, kar predlaga gospod minister, bi se lahko zgodilo, da se prepusti manjšini v celi oblasti en mandat, češ da je manjšina s tem zastopana, in tedaj naj bi en človek govoril za vso opozicijo v celi oblasti, brez obzira na to, kako heterogena bi bila ta opozicija. (Minister ugovarja.) Tako se to lahko razume, in prepričan sem, da bodo vsi reakcionarji stvar tako razumeli in v tem smislu ravnali.

Resnično ne razumem, zakaj se kaže na vladni strani taka bojazen pri tem vprašanju pred stilizacijo, ki bi mogla nekoliko bolj zavarovati demokracijo. Vedno imamo tu vsakovrstne ugovore in tudi sedaj jih slišimo. Gospodje, proporcionalni sistem je pridobitev zadnjih desetletij, ki si je napravila pot v vseh modernih deželah. Vedno nam pripovedujete, kako ste liberalni in kako moderni da hočete biti. Bojite se pa vsake prilike, ko bi ta modernizem mogel preiti v realnost.

Ta skupščina sama je izšla iz volitev na podlagi neke proporcionalne pravice. Mislim, da proporcija, ki je veljala za naše volitve, še oddaleč ni nikakršen ideal. Na drugi strani pa mislim, da bi ta skupščina izgledala nekoliko drugače kot izgleda, če ne bi bilo proporca. Tudi v vaših vrstah so zastopniki, ki imajo le proporciji zahvaliti, da so tukaj. (Medklici.) Gospodje, zelo se motite, če mislite, da boste zavarovali svoje posestno stanje v skupščini, če vpeljete kakšen reakcionaren sitem. Stvari se lahko obrnejo tudi proti vam. Tukaj so cele skupine, ki bi bile decimirane, če ne bi bilo proporcionalnega sistema. In če mislite, da utrdite svojo moč s tem, da izbacite proporcijo, se lahko pri kakšnih volitvah zgodi, da se boste kruto prevarili. Lahko se vam zgodi, ne le, da ostanete v manjšini, ampak da ne dobite niti toliko, kolikor bi vam šlo po pravici. (Dr. Žarko Miladinović: Veselite se, če mislite, da bo tako.) Mislim, da se res lahko tako zgodi. Toda zato nikar ne mislite, da govorim le z ozirom na interese svoje stranke. Če bi jaz bil tukaj v večini, bi mi bilo zelo žal, če ne bi bilo tudi opozicije tukaj. Ne verjamem, da je kje na svetu večina, ki bi bila nezmotljiva. Pač pa verjamem, da more demokracija le tam uspevati, kjer je kritika in kjer so zastopane vse manjšine, ki žive v narodu. Mislim, da more to garantirati edino proporcionalni sistem. Po mojem prepričanju je bolje, če sem jaz v večini, da pridejo sem in da sede tukaj moji najhujši nasprotniki, kakor pa da jih ni v parlamentu, pa da zato delajo med narodom na drug način. S tega stališča mora vsak, kdor veruje v demokracijo, vztrajati na tem, da se uvede proporcionalni sistem. Zato se strinjam s predlogi gosp. Gjonovića in Djulibića.

Pri glasovanju je večina sprejela ministrov predlog.

V nadaljni razpravi je minister za konstituanto predložil svojo stilizacijo paragrafa o delavski pravici do organizacije in je dejal:

Gospod Divac (socialist) je bil podal neki predlog glede na organiziranje delavcev. Ta člen iz gospodarskih določb je bil rezerviran in sporazumeli smo se, da ga stiliziramo tako-le:

Pravica delavcev na organizacijo dela se bo regulirala s posebnim zakonom. (Medklic: Bolje bi bilo reči: Regulirala se bo.) Če gospodje mislijo, da je to bolje, se strinjam s tem, da se pravi namesto »se bo predpisala« — »se bo regulirala« s posebnim zakonom. (Živko Jovanović: To ni nič.) Gospod Jovanović, ne recite, da to ni nič, če prihaja cel članek v ustavo. Na opazko gospoda Jovanovića moram reči, da sem postavil močnejši izraz namesto besed »Se bo predpisala« in sem dejal »se bo regulirala«. Mislim, da so gospodje s tem lahko popolnoma zadovoljni.«

Predsednik Ninčić omenja, da se je o tem paragrafu že vodila razprava in se sedaj ne more voditi nova diskusija, ali dovolil bo kratke opazke.

E. Kristan: Če je tako, se ne bom spuščal v diskusijo, toda nekaj moram opomniti. Ne vem, zakaj se gospodu ministru zdi, da je s to redakcijo delavcem garantirana pravica do organizacije, pa vedar noče sprejeti predloga, ki smo ga bili mi podali. Gospod minister misli, da je z besedami »se bo regulirala« izrečeno to, kar bi mi radi. Če hoče res to, kar bi mi radi, zakaj torej ne sprejme naše redakcije, ki se je glasila: »Pravica delavcev do organizacije za dosego boljših življenskih pogojev in njih kolektivno nastopanje v ta namen je garantirana in se nikakor ne sme kršiti. »Saj ni bilo bogve kaj, kar smo zahtevali, ampak smo bili še zelo skromni v svojih zahtevah.«

Sprejet je bil pri glasovanju ministrov predlog.

Šerijatska sodišča. — Za enotno civilno pravo.

V nadaljni debati je minister za konstituanto predložil, da se v paragrafu o sodiščih na željo muslimanov sprejme amendement o šeriatskih sodiščih s sledečim besedilom:

V družinskih in dednih zadevah muslimanov sodijo državni šeriatski sodniki.

Predlog je močno zagovarjal Kurbegović.

V debati je govoril sodr. E. Kristan.

»Gospodje, čudim se vam. Vi stojite na stališču državnega ideala. (Medklici: Tako je!) Če je tako, tedaj ne razumem, kako se morete strinjati s tem, da bodo v eni enotni državi različna prava. (Medklic: Kaj pa štrajk?) Prosim vas, gospodje, jaz poznam le eno pravico štrajka, ne pa deset različnih. (Kurbegović: Saj ne gre za posebna sodišča, ampak le za sodnike.) Kolikorkoli govorite o tem, da gre le za sodnike in da se baje ne izpreminja nič drugega, vendar ne morete prikriti druge reči: Da imajo ti sodniki pravico soditi po posebnem pravu, ki ga ni regulirala država. Tega kot ljudje, stoječi na državnem stališču, ne morete sprejeti, če hočete ostati sami sebi dosledni.

Gospodje, če priznate eni verski organizaciji tako posebno pravo, tedaj ima vsaka druga organizacija pravico zahtevati zase kakšno izjemno pravo, in tedaj ne pridemo nikdar do tega, da dobimo enako pravo, veljavno za vse državljane. Muslimani pravijo, da je njih nasledno pravo mnogo boljše od tistega, ki ga ima država. Če je stvar res taka, bi bila njih naloga prijeti se dela, da sprejme to pravo vsa država. Naj pridejo s takim predlogom, pa bomo videli, ali je res boljše ali ne. Ampak da bi se v eni državi, v enem narodu dedovalo v enih krogih po enem pravu, v drugih pa po drugem, to ne more pospeševati tistega edinstva, o katerem se toliko govori.

Gospod Kurbegović naj nikar ne misli, da nastopam proti islamu, če govorim tako. Meni je ena vera kakor druga. Sam zase imam svojo lastno vero (Medklic: Kako se imenuje?) Moja vera, gospodje. Drugim prepuščam, da imajo svoje. Če hočejo gospodje muslimani biti v svojih verskih rečeh sami svoji, bog z njimi, jaz nimam nič zoper to. Ampak če hočejo iz svoje posebne cerkvene organizacije izvajati pravico, da žive po svojem posebnem pravu, ki je različno od državnega, tedaj bi mogla vsaka organizacija zahtevati enake pravice in nikdar ne bi mogli regulirati reči, ki kriče po reguliranju. Tedaj bomo imeli ovire v civilnem pravu in povsod. Malo prej sem izrekel šalo, toda stvar ima svoje jedro. Če se bo postopalo tako, da vsaka cerkvena organizacija lahko ravna po svojem posebnem pravu, bi lahko prišlo nam ali pa komunistom na misel, da se organiziramo kot cerkvena organizacija, pa bomo tudi mi zahtevali, da se nam dovoli delati, kar hočemo, in če nam boste delali ovire, bomo dejali, da preganjate vero.

Gospodje, ne pričakujem od vas, da se vživite v naše mišljenje, ampak vsaj toliko bi se lahko zahtevalo, da ostanete sami sebi zvesti, da postavite državo na stopnjo, kjer bo res suverena, ne pa da se mora uklanjati svojim delom. In če se strinjate s tem mišljenjem, ne morete sprejeti zahteve gospoda Kurbegovića.«

Pri glasovanju je večina sprejela tudi ta ministrov predlog.

Politične vesti.

+ **Važen ogled na licu mesta.** Včeraj sta predsednik konstituante dr. Ribar in minister prosvete Pribičević ogledovala mesto Smederevo, ki je v vojni zelo trpelo. — Mesto je trpelo tudi ob priliki visokega obiska.

+ **Stranka, ki nič ne pomeni.** Glavni odbor hrvatske pučke stranke je imel dne 10. t. m. izredno sejo. Govorilo se je o dosedanjem parlamentarnem delu, o držanju jugoslovenskega kluba in o bodoči taktisi poslancev hrvatske pučke stranke. — Sprejeti so bili soglasno važni sklepi. — Ta stranka danes nič ne pomeni. To so separatisti, klerikalci in prevratni elementi. Ampak jutri!

+ **Nova orijentacija prevratnih elementov.** V nedeljo je bil v kinu Balkan v Zagrebu dobro obiskan shod jugoslov. neodvisnega soc.-političnega kluba, ki ga je otvoril g. Milan Marjanović. Govorili so Banjanin, dr. Pavelić in Marjanović. Marjanović je naglašal, da ni treba zopet ustvarjati trojstva plemen in trojstva imen ako se je vršila borba za zedinjenje treh plemen. Banjanin je rekel, da moremo napredovati edino v znamenju jugoslovenske misli, kar je že naglašalo zagrebško mestno zastopstvo v svoji seji. Naša narodna ideja se je izvedla pod jugoslovanskim imenom, ki je v mednarodnem in diplomatskem, svetu popularno. Dr. Pavelič je rekel, da pomenja borba proti jugoslov. nazivanju revolucijo od zgocaj. Sprejeta je bila resolucija, v katera se z obžalovanjem konstatira, da je večina ustavotvornega odbora odbila jugoslovensko ime, akoravno se je pod tem imenom izvršila vsa borba za zedinjenje in se to ime poudarja v vseh konstitucijonalnih aktih naše domovine in je to ime tudi potrdil Nj. Vis. regent Aleksander. Zato se pozivljajo vse stranke, da se v ustavi da naši državi ime Jugoslavija.

+ **Važen ukrep.** Notranje ministrstvo je odredilo, da občinski uradniki ne smejo biti člani uprave denarnih zavodov. — Mi dostavljamo: Upravni svetniki velikih bank so pa lahko.

Osebna vest. Pravijo, da je umrla bivša nemška cesarica. Bila je dobra žena!

+ **Skrajno resen položaj za — Francoze!** Pariški poročevalec lista »Vossiche Zeitung piše, da je dobro poučena francoska osebnost izjavila, če se do 1. maja ne doseže sporazum z Nemčijo, bo francoska vlada odredila ukrepe, ki bodo pomenili naravnost katastrofo za Nemčijo. Kakor stoje stvari danes, je položaj skrajno resen!

+ **Zmagovita antanta.** V političnih krogih verujejo na končni energični nastop entente, da se konča vojno stanje med Grčijo in Turčijo. — Grke so pognali v vojno Francozje! Tako, kakor so hoteli tudi nas!

+ **Trezen državnik.** Poročevalec »Matina« Sauerwein je imel v Brnu razgovor z nemškim zunanjim ministrom dr. Simonsom, ki je izjavil, da je že v Spal čisto jasno izrazil, da je Nemčija pripravljena obnoviti opustošene kraje. Toda tu ne gre le za vzpostavitev opustošenih krajev. Francija hoče imeti brez dvoma denarja, to pa je težko, ker Nemčija denarja nima. Denarja si mora šele pripraviti, kar pa ne bo lahko. Sedanji problem more rešiti Nemčija le v sporazumu z Francijo. Dr. Simons je prepričan, da bo francoska vlada raje priznala dobro voljo Nemčije, kakor da bi že razoroženega sovražnika brez vsakršne koristi ugonabljala.

+ **Wranglovci moledujejo.** V intervjewu s članom tiskovnega urada v Beogradu je izjavil general Šatilov, da je prišel v Beograd, da bi prosil našo vlado in parlament za pomoč Wranglovi vojski, in da bi zainteresiral našo javnost za bivšo protibolševiško vojsko, kateri so zavezniki odkazali finančno pomoč in ki se sedaj namerava vrniti v Južno Rusijo.

+ **Parlamentarne volitve v Trstu.** Parlamentarne volitve v Trstu, ki voli 4 poslance, se bodo vršile 15. maja t. l.

+ **Za priključitev Avstrije k Nemčiji.** V petkovi seji deželnega zbora štajerskega je bil soglasno in ob demonstrativnem odobravanju sprejet nujen predlog velenemških poslancev Hüblerja in tov., naj se dne 20. maja t. l. po vsem Štajerskem izvede ljudsko glasovanje glede priklopitve Avstrije k Nemčiji. Poslanci so se spontano dvignili raz sedežev.

+ **Poljski dementi.** Poljski generalni konzulat v Zagrebu odločno zavrača vse vesti, ki poročajo, da pripravlja Poljska novo vojno proti Rusiji. Poljska republika je sklenila mir v Rigi po vsiljeni ji vojni, v kateri je branila samo lastne upravičene pravice, ter želi živeti v prijateljstvu z vsemi sosedi in daje sedaj najboljši dokaz svoje miroljubnosti z demobilizacijo večine svoje vojske. Vse vznemirjajoče vesti prihajajo iz krogov, ki so hoteli povzročiti devalvacijo poljske valute, — Kaka cinična izjava.

+ **Dementi tajnih inštrukcij ruske vlade.** Iz Moskve javljajo: Protisovjetsko inozemsko časopisje poizkuša preprečiti vzpostavitev trgovskih odnošajev s sovjetsko Rusijo, ko razširja laži in izmišljene dokumente. Sovjetska vlada zanika najkategoričneje, da bi bila dala kakršnekoli politične inštrukcije sovjetskim zastopnikom, ki so bili poslani v inozemstvo, da sklepajo trgovske konvencije. Ta vest se nanaša na vest »Timesov«, ki so obelodanile instrukcije sovjetske vlade politično trgovskim misijam v inozemstvu v svrho trgovinskih pogajanj, v katerem Lenin nalaga zastopnikom sovjetske vlade v Evropi, da imajo povsod razvijati propagando za svetovno revolucijo, provocirati štrajke in zanašati revolucionarno propagando med vojaštvo. Delavcem naj dopovedo, da izhajajo gospodarske krize v njihovih državah vsled tega, ker se le te branijo trgovinskih zvez z Rusijo. Stavkujoči delavci naj zahtevajo, da se jim plačujejo od države podpore, da s tem povečajo finančno krizo. Delegati pa naj se vedejo tudi na zunaj kot reprezentanti svoje države in se poslužujejo vseh predpravic, ki jim gredo kot takim. Vrhtega naj pospešujejo ustanovitev vojaških in delavskih sovjetov in skrbe, da se njih člani oborožijo.

+ **Hardingova poslanica ameriškemu kongresu.** United Telegraph javlja iz New York, da vsebuje Hardingova poslanica, ki jo je poslal kongresu, najbrže samo to, da Harding načelno priporoča sklep miru z Nemčijo, podrobnosti pa prepušča za pozneje. V glavnem se peča poslanica z notranje političnimi razmerami.

+ **Senzacija.** Švicarska policija je zasledila razširjeni teroristični komplot. Organizacija se imenuje, kakor poroča »Secolo« »Rdeči volkovi«. Pripada ji kakih 300 komunistov in anarhistov! — Uboge bele ovčice.

+ **Zmaga internacijonalne misli na Španskem.** Iz Madrida poročajo, da je španska socialistična stranka po dveh zborovanjih sklenila s 241 glasovi proti 140 pristopiti k dunajski mednarodni delavski zvezi.

Celjska „Nova doba“ in delavstvo v Hrastniku.

Kako zastopa sodrug socialno dem. poslanec dr. Korun delavstvo! Pod tem naslovom je prinesla »Nova Doba« z dne 9. aprila t. l. članek, s katerim napada s. dr. Koruna, da kot soc. dem. poslanec dela na to, da se nemškutarsko uradništvo v Hrastniku zagovarja in da hoče potom Belgrada ukreniti, da se delavstvu lokal odvzame, ki ga nujno potrebuje za svoje strokovne organizacije. Res smešno je od »Nove Dobe«, kako demagoško zagovarja delavske strokovne organizacije in njihove lokale v Hrastniku. Ista »Nova Doba«, ki je pred šestimi tedni delavce, odpuščene iz drž. cinkarne, blatila, — ista »Nova Doba« ki je ves čas pisala proti delavstvu, zlasti pa pred enim letom, sosebno pa proti delavstvu v Hrastniku. Blatila jih je kot komuniste, roparje, boljševike itd. — Sedaj naenkrat pa zagovarja del. strok. organizacije. Gospodje okrog Nove Dobe, ako ste taki, prijatelji delavstva in slovanstva, zakaj pa niste poučili g. Confidentija, vodjo celjske podružnice kemične tovarne, da bi tudi ta s 1. aprilom izplačal nabavni prispevek, ki je bil dne 12. marca 1921 glasom pogodbe sklenjen v kemični tovarni v Hrastniku ob sodelovanju zastopnika dež. vlade g. dr. Šlibarja in Strok. komisijo v Celju Poudarjamo, da so zagrizeni nemškutarji kakor jih Vi, imenujete, že dne 26. marca nabavni prispevek izplačali, dočim g. Confidenti v Celju kot zastopnik, sedanji Slovenec in narodnjak tega storil do 7. aprila, ter je to napravil šele po posredovanju strokovnega tajnika v Celju. »Nove Dobe« obrekovanje razumemo. Nacijonalizacijo podjetju bi radi nekateri frakarji, da bi svoje lenuhe spravili v službo, ki pa o tovarni nič ne razumejo. Obenem so pa tudi občinske volitve, pred durmi, zato je treba po starem liberalnem receptu voditelje soc. demokracije blatiti. Sramujte se!

K temu poročilu še dostavljamo:

»Nova Doba« in »Jutro« napadata v nekaterih zadnjih številkah s. dr. Koruna, češ, da se dr. Korun poteguje za nekega obratovodjo Killerja, katerega odstranitev iz kemične tovarne v Hrastniku delavstvo zahteva in da je dr. Korun tisti, ki se je uprl temu, da bi strok. organizacija kemičnih delavcev dobila v tovarni svoje lokale. O stvari prinašamo zgoraj dopis iz Celja, ki postavlja demagogijo »Nove Dobe« v pravo luč; objednem pa prestavljamo na podlagi dobljenih informacij še sledeče: Odpust obratovodje Killerja iz kemične tovarne v Hrastniku ni zahtevalo delavstvo, ampak državni poslovodja neki Kranjec, ker mu je Killer očital, — po pravici pijanost — glede stanovanjske zadeve strokovne organizacije pa ni dr. Korun napravil nobenih korakov; tozadevne notice »Nove Dobe« in »Jutra«, ki potekajo iz rok poslovodje Kranjca, niso torej resnične. Poslovodja Kranjec, ki je za svoj posel popolnoma nekvalificiran, uganja v Hrastniku najhujšo NNS-arsko gonjo in ruje tudi v strokovni organizaciji kemiških delavcev. Naše delavstvo mu pa ne bo nasedlo.

Družinski list „Kres“

izide začetkom maja. Opozarjamo že sedaj vso javnost na ta dogodek, a natančnejše o njem izpregovorimo v kratkem. Družinski list, ki se hoče ustaliti v širokih masah, mora biti urejevan tako, da nudi vsakemu bralcu nepristransko in mnogovrstno gradivo — brez koncesij slabemu okusu — zabavnega in poučnega značaja. Mnogo je odvisno od zunanje in notanje opreme (dobre slike ne smejo manjkati) in last not least — od naročnine. Vsa ta vprašanja je izdajateljstvo »Kresa« natančno proučilo in rešilo. »Kres« bo res lep list, z umetniškim literarnim gradivom (kateremu se bodo po potrebi pridejala kratka pojasnila), poljudnimi spisi o tisoč malih in velikih stvareh, z lepimi slikami, izbranim zabavnim delom (celo šahovci dobe svojo besedo) in nizko naročnino: Člani Svobode plačajo letno 9 din. (36 K), dijaki 12 din. (48 K), drugi 20 din. (80 kron). Njegov namen je predvsem: Seznavanje našega ljudstva z vsem, kar je lepega in koristnega — njegovega vzgojnega pomena torej ni treba še posebej poudarjati. Pričakovati pa je, da ga bodo s prispevki podpirali vsi oni, ki jim je dano povedati kako lepo besedo. Prispevki (literarni, poučni, zabavni itd.) in naročnino sprejema: Uprava «Kresa«, na Bregu 12-II. v Ljubljani.

Kulturni vestnik.

Repertoar ljubljanskega gledališča. Drama: Torek, 12. (zaprto), Sreda, 13. »Gospodična Julija«, »Don Pietro Caruso«, (D). Četrtek, 14. »Miss Hobbs«, po znižanih cenah, (izven). Petek, 15. »Borba«, (C). Sobota, 16. »Mrakovi«, (B). Nedelja, 17. »Borba«, po znižanih cenah, (izven). Ponedeljek, 18. »Gospodična Julija«, »Don Pietro Caruso«, (A). — Opera: Torek, 12. »Zlatorog«, (B). Sreda, 13. (zaprto). Četrtek, 14. »Thaïs«, (A). Petek, 15. »Ruski umetniški večer, (izven). Sobota 16. »Tosca«, (E). Nedelja, 17. »Zlatorog«, (izven). Ponedeljek, 18. (zaprto).

Občni zbor Socijalistične družbe se bo vršil dne 25. aprila 1921 ob 20. uri v pisarni podpisanega, Knaflijeva ulica št. 4, z naslednjim dnevnim redom: 1.) Poročilo o delovanju društva. 2.) Sprememba pravil. 3.) Volitev upravnega odbora in preglednikov. 4.) Slučajnosti. Dr. M. Korun, t. č. podpredsednik.

Vprašanje narodnega gledališča v Ljubljani. Včeraj popoldne se je vršilo v prostorih »Slovenske Matice« zborovanje slovenskih kulturnih delavcev in zastopnikov kulturnih društev v zadevi narodnega gledališča v Ljubljani, ko se je v zadnjem času razširjala govorica, da namerava vlada gledališče razdržaviti, ker je letos ob sedanji upravi prevelik primanjkljaj, in ga izročiti zopet v roke privatnemu konzorciju. Z ozirom na to se je vršilo včeraj zborovanje, na katerem je poverjenik za uk in bogočastje g. Skaberne pojasnil zadevo. Končno je bila sprejeta spomenica, v kateri zahtevajo slovenska kulturna društva in kulturni delavci, da ostane gledališče tudi nadalje pod popolno državno upravo in da je interes in dolžnost države, da krije finančni primanjkljaj. Podbevšek je na sestanku tudi sprožil zadevo glede uprave, ki je letos v popolnoma nezmožnih rokah, da se prihodnje leto poveri zmožnim in delavoljnim kulturnim delavcem. Dasiravno je to vprašanje v ozki zvezi z akcijo za izročitev gledališča staremu konzorciju, proti čemur se vsi bojujejo, vendar je bilo odstavljeno z dnevnega reda.

Ivan Zorec: Pomenki (izdal v lastni založbi.) — Ob splošni suši slovenske proze so prišli ti pomenki k nam kakor lahek aprilski dežek; ne morem sicer trditi, da so gozdi okošateli, polja ozelenela, a lahko rečem, do vse, kar leze in gre, v veliki suši z največjo slastjo pije tudi svežo jutranjo roso. Od vsega, kar je v zadnjem času novega izšlo, so ti pomenki najboljši. Zorec se je vrgel z vso vnemo na temo lokalnega patriotizma (prepogosto ponavljanje in povdarjanje domače vasi itd. itd., sicer ni vedno lepo, a vendar jo je skušal poživeti v moderni obliki. Pripoveduje prav lepo in predvsem zelo enostavno (v tem leži sila njegovega pisateljskega talenta), mestoma tudi prav živahno in zapeljivo. Dobro pozna kmečko življenje in seksuelno psihologijo kmečkega človeka — ravno tako dobro tudi brezplodno hrepenenje in lahkomiselno življenje poluinteligentne mestne deklice in njene zapeljane, domišljave matere. Tudi čustva skrbnega očeta, v rodno grudo zagrizenega kmeta, v briko dekle zaljubljenega ostudnega dedca — in še mnogo drugega mu ni tuje. Vendar: misli niso njegova sila, brez silne dinamike je duša vseh teh novel. Rekel bi včasih: fotografija oblik — mestoma nekoliko izdolbena v potankosti, mestoma pa komaj fotografija kontur vsakdanjega življenja. Knjigo pa vseeno toplo priporočam vsem tistim, ki imajo smisla za kaj lepšega, neprimerno boljšega kot marsikaj, kar se nam danes ponuja kot umetnost, a je le petkrajcarski produkt literatov, ki producirajo »romane« sproti za vsakdanji feljton. O. K.

Sport.

Ilirija : Gradjanski S. K. 2 : 8, (1 : 4). V nedeljo smo videli na igrišču Ilirije prvaka Jugoslavije: Gradjanski S. K. Ilirija je bil to letos prvi resen nasprotnik, ki pa tokrat vendar ni pokazal vseh svojih vrlin. Nadkriljeval je Ilirijo daleko, zlasti notranji trio gradjanskega se odlikuje. Ilirija je bila — skoro bi rekel — pod svojo navadno formo, bila je brez kombinacije, zlasti pa ji je škodovala velika trema. Te pri Gradjanskem ni. — Svoja goala je Ilirija dosegla enega v začetku in drugega na koncu tekme. V nekaterih trenotkih so Ilirijani položaj rešili prav lepo. Tudi goala sta bila srečno dosežena. — Sicer tekma splošno zanimiva. Udeležba za Ljubljano izredno velika. Za nas sport skoro rekord.

Organizacijski vestnik.

Iz stranke.

Opozarjamo na diskusijski večer ki bo v petek 15. t. m. v mali dvorani »Mestnega doma«.

Vestnik Svobode.

Esperanto. V sredo dne 13. t. m. ob 18.30 v realki v pevski sobi se otvori tečaj za podlak Esperanta. Prosimo vse, ki so se k temu priglasili, da se ga točno udeleže. Posebna obvestila se ne bodo razpošiljala. Tajništvo »Svobode«.

Esperanto. Danes ob 18.30 v realki v pevski sobi se prične poduk esperanta. — Tajništvo »Svobode«.

Društvo »Svoboda« v Črni priredi v nedeljo 17. t. m. ob 3. uri pop. gledališko predstavo v 4 dejanjih »Cigani«. Po igri prosta zabava in ples! Predprodaja vstopnic v Konzumnem društvu za Slovenijo Črna I. — 1. sedež 12 K, 2 sedež 10 K, stojišče 8 K. — Uljudno vabi — Odbor.

Dnevna kronika.

Kandidatna lista JSDS za Maribor.

Kandidati za občinski odbor: 1. Grčar Viktor, učitelj; 2. Bahun Andrej, delovodja; 3. Frostak Fr., strojev.; 4. Košuta L., ključ.;5. 5. Hojnik Iv., kroj.; Druzovič Iv. stavec; 7. Slanovec Alojzij, zadružni tajnik; 8. Čeh Karol, pek; 9. Krajcer Anton, čevljar; 10. Kolbezen Rudolf, poštni uradnik; 11. Klančnik Ivan, steklarski pomočnik; 12. Čeh Alojzij, strokovni tajnik; 13. Tanz Anton, sluga; 14. Prelesnik Rudolf, trgovski pomočnik; 15. Kopič Mihael, mlinar; 16. Krivec Alojzij, usnjar; 17. Ozmec Josip, skladiščni mojster; 18. Laufer Josip, ključavničar; 19. Lorger Simon, nadsprevodnik; 20. Vidovič Ivan, poštni sluga; 21. Klepp Matija, krojač; 22. Lebar Franjo, poduradnik j. ž.; 23. Mikec Mihael, pekovski pomočnik; 24. Kopič Franc, mizar; 26. Pukl Karol, čevljar; 27. Žižek Anton, kolar; 28. Kramer Martin, sodar; 29. Gajšek Simon, nadsprevodnik; 30. Kozar Aleksander, monter; 31. Francl Ivan, pek; 32. Gašparič Alozjij, usnjar; 33. Miglič Vinko, brivec; 34. Gabriel Jakob, železničar; 35. Pilaj Matevž, železničar; 36. Karlin Ivan, čevljarski pomočnik; 37. Drenik Ivan, usnjar; 38. Pirš, Alojzij, mlinar; 39. Ranš Alojzij, zavirač; 40. Bošnjak Martin, krojač. — Kandidati namestniki: 1. Ferk Sebastijan, stavec; 2. Skodič Franc, nadsprevodnik; 3. Kürbos Franc, kurjač; 4. Weber Simon, železničar; 5. Živkovič Nikolaj, krojač; 6. Jančar Simon, pisar; 7. Rakuša Karol, pekovski pomočnik; 8. Drevenšek Jožef, čevljar; 9. Verbanjšek Roman, poštni uslužbenec; 10. Frass Jožef, mizar; 11. Petrinjak Franc, usnjar; 12. Gaude Jožef, čuvaj; 13. Eržen Albin poslovodja; 14. Žuran Anton, pek; 15. Vidovič Peter, mlinar; 16. Stupan Jakob, delavec; 17. Fischer Tomaž, sprevodnik; 18. Čerič Martin, krojač; 19. Ozmec Franc, pek; 20. Mlakar Jakob, mizar; 21. Gorm Viljem, trgovski pomočnik; 22. Ogoreve Ivan, nadsprevodnik; 23. Lončarič Ivan, čevljarski pomočnik; 24. Merlin Vitus, pek; 25. Forstnerič Simon, zidarski delavec; 26. Beigott Matija, delavec; 27. Čaks Valentin, pek; 28. Kozar Martin, zavirač; 29. Novak Anton, mizarski pom.; 30. Košar Franc, pekovski pom.; 31. Seliškar Jožef, ključavničar; 32. Rus Simon, mlinar; 33. Zagorišek Franc, premikač; 34. Šmigoc Jožef, čevljar; 36. Zorko Franc, mlinar; 37. Horvat Ivan, pokovski pomočnik; 38. Ligovski Rudolf, trg. pom.; 39. Otrokar Ivan, krojač; 40. Kotzbeck Anton, krojač.

*

Zasačeni tihotapci. Kakor poročajo listi, se je včeraj policiji posrečilo na dunajskem zapadnem kolodvoru preprečiti obsežno tihotapstvo zlata in valut. Policija je konfiscirala nad 26 milijonov v avstrijskih novčanicah in zlatu. Aretirani tihotapci so inozemci, med njimi bivši angleški vojak, angleški novinar in tolmač. Zavoji z blagom, ki so ga hoteli vtihotapiti, so nosili uradne žige. Eden aretirancev se je izdajal za kurirja.

Cepljenje proti kozam. Vse čitatelje ponovno opozarjamo na obvezno cepljenje proti kozam. Vsi, ki si niso v zadnjih dveh letih pustili cepiti koz, morajo storiti to letos, drugače bodo po predpisu kaznovani. To je tudi v interesu javne higijene.

Iz komunistične stranke. Za predsednika zadruge »Delavski dom« na Turjaškem trgu je sedaj izvoljen dr. Lemež. Petriča so vrgli iz odbora. Zadevni občni zbor je bil zelo buren in viharen. V komunistični stranki je opažati globok razkol. Odmevi prepirov se bodo zaključili pred sodiščem. Hiša na Turjaškem trgu je zelo pasivna.

— **Mesna draginja.** Včeraj je šla deputacija mestnega občinskega sveta k predsedstvu deželne vlade za Slovenijo ter predložila nujne predloge glede neznosne mesne draginje, povzročene po svobodnem izvozu in svobodnem trgovanju z živino. Gospod predsednik deželne vlade dr. Baltič je vzel predlog, da se ukine začasno izvoz popolnoma ali omeji samo na izvoz mesa po prejšnji carini, na znanje in obljubil v tem vprašanju najizdatnejšo pomoč.

Kolo sreče. »Avtonomist« piše: Pri zadnjih kmetiških nemirih v Istri, kjer so se hrvaški kmetje uprli nasilju fašistov, se je imenovalo tudi ime visokošolca Čeliga. »Slov. Narod« ga je imenoval vrlega dečka, jug. patriota. Enako drugi listi. Kdo pa je ta Čeliga? On je visokošolec, doma v neki vasi blizu Pulja. Pred par meseci ga je naša vlada izgnala iz Jugoslavije, kjer je bival v Kočevju, zaradi komunistične agitacije. Kaj je torej resnica? Ali je izdajalec ali pa patrijot?

Povrnitev civilnih oblek. Vojaška intendanca za Slovenijo v likvidaciji opozarja, da je ukinjena izdaja civilnih oblek posameznikom. Obleke se bodo dostavljale potom občinskih uradov. Osebno dohajanje po obleko je torej popolnoma brezuspešno in se naj opusti.

— **Lastniki psov** se opozarjajo, da 12. t. m. poteče rok za popis psov. Kdor zamudi rok, bo najstrožje kaznovan.

Napačni dvekronski bankovci. Kriminalni organ policijskega ravnateljstva je zaplenil na stanovanju Sadibbašiča Ahmeda na Valvazorjevem trgu, trgovcu in nakupovalcu stare obleke Ramu Lumbiču iz Bosanske Dubice 1765 komadov po 2 K in 509 komadov po 1 K. Vsi ti dvo- in enokronski bankovci so imeli ponarejene žige raznih kotarskih oblasti v Slavoniji. Lumbič je najbrže razpečal večjo množino takih bankovcev po Ljubljani. Bankovci nosijo po večini ponarejene žige: »Kotarska oblast Ruma«, kotarska oblast »Osijek« in kotarska oblast »Vinkovci«. Ni izključeno, da obstoja posebna družba sličnih razpečevalcev v Zagrebu. Zagrebčani sploh odklanjajo razpečevanje oz. sprejemanje starih kron.

Težka telesna poškodba. Zobje, ne le, da so lep kras, tvorijo važno funkcijo v uspevanju in zdravju človeškega organizma. Zdravniki stoje tudi na stališču, da izvrši oni, ki izbije svojemu bližnjemu zobe, hudodelstvo težke telesne poškodbe. V tem oziru se je dogodil zanimiv slučaj v Spodnji Šiški. Sedlar v topniškem arzenalu Stevo Drnpotić je s kolesom povozil v Spodnji Šiški, Kavškova ulica učenca II. razreda ljudske šole Ivana Smrekarja. Neprevidni kolesar je dečka tako vrgel na tla, da mu je izbil štiri zobe, ki mu ne bodo več zrasli. Zdravnik dr. Lesjak je v svojem mnenju izjavil, da je to poškodbo, čeprav navidezno lahka, smatrati za težko telesno poškodbo.

Popadljiv pes. Srednjevelik, rjav in kosmat pes je v bližini občinskega urada na Selu pri Ljubljani popadel žel. izprevodnika hčerko, sedemletno Viktorijo Pogačnik. Močno jo je ugriznil v stegno. Okr. zdravnik dr. Živko Lapajne je odredil, da so deklico takoj odpeljali v Pasteurjev zavod v Zagreb. Psa je vzel mestni konjač.

Požar na barju. Posestniku Josipu Ponikvarju na Ižanski cesti je požar uničil svinjak, dva prašiča, deset kokoši in nekaj gospodarskega orodja. Ponikvar ima škode 25.000 K. Baje je požar zanetil neki kokošji tat.

Slovenska Matica. Gospod češkoslovaški generalni konzul dr. Otokar Beneš je nabral znesek K 7000.— kot prispevek za izdanje dr. Lahove »Češke antologije«. Darovali so: Češkoslovenska obec K 5000, uradništvo »Češke industrijalne banke v Ljubljani K 1000.—, ataše čs. konzulata gospod Dr. Zahorsky K 400.—; gospod Anton Volny, uradnik čs. konzulata K 200.; ostalo p. n. osobje čs. konzulata K 400.— Gospodu generalnemu konzulu, ki je že iz lastnih sredstev daroval v isti namen K 10.000.— kakor tudi vsem ostalim p. n. darovalcem bodi izrečena najtoplejša hvala!

Fran Pogačnik: **Film.**

»Nazaj k naravi!« Ta izrek slavnega Rousseauja uvažuje današnje ženstvo precej točno, kakor se vidi. Stopi prijatelj z menoj v »Narodni dom«, da ti stvar demonstriram »ad oculos!« Čemu ima zgradba ime »Narodni dom«, tega ti ne vem povedati in menda tudi nihče drugi, ker za narod se v njem stori le toliko, kolikor zapiješ. No,i me je tu, kaj bi si razbijala glave z malenkostmi.

Pred nama se širi plesna dvorana, nabito polna plesalcev in plesalk. Duh po kisio-jedkem potu nama skoro ne da vstopiti. Po razžarjenih obrazih, bleščečih očeh in šumnem govorjenju sklepava, da se množica izborno zabava.

Sedaj pa »ad rem!« Znano ti je, da se nosijo naši soljudje, ki jih kultura še ni tako oblizala kot nas in živijo bolj naravno od nas, n. pr. kod v sredini Afrike ali na otočjih Tihega oceana, precej preprosto. Moški ponekod sploh ne potrebujejo toalete, ženskam pa zadostuje ozka krpa, ki si jo navežejo okrog ledij. To je njihova »obleka«.

Tako. Sedaj lahko izvajam iz tega, kar sem pravkar navedel, nameravani zaključek. Ali ne dobiš vtisa, da se naš nežni spol vrača k naravi? Samo poglej, kako se mu obleka krči in gine. Krilca povprečno do kolen ali tudi čez. Dolžina se ravna po starosti, čim starejša dama, tem krajše krilce ji pristoja. Pri tem oblika noge ne igra vloge. Na iks ali na oks, debele ali mršave, zverižene ali ravne, samo, da se vidijo. Od zgoraj navzdol je ista historija. Dekolté skoro do pasu. Dostojnejše dame imajo čez rame srbrno verižico, ali trakove, podobne naramnicam za moške hlače. Tudi tu je vseeno, ali je oprsje spredaj ali zadaj, ali so roke tolste ali koščene, ali so rame potlačene ali čilaste, samo da so gole! Tedaj, dragi prijatelj, ali se ti ne zdi, da se ta »obleka« v kratkem skrči na ozki pas vrlih žena v centralni Afriki ali na avstralskih otokih? —

Ko sva ravno tu, pa si oglejva še malo te ljudi! Pred nama se vrti in kreta pestra množica, od frklje, ki še ni popolnoma »zimmerrein« preko zarjavele device do vrle mamice, ki bi se ji molek bolj podajal kakor ples. Pri moških zopet od pobiča, o katerem sumiš, da ima za ušesi še mokro preko trebušatega verižnika do izpitega pohajkovača.

Dejal mi boš, kaj me to briga. Res, nič me ne briga. A človek ima že takšne muhe, da ne more molčati. Da pa ne postaneš nestrpen, ti omenim le še nekaj. — Poglej tu deklico. Lepa je, nežna in gracijozno se ziblje na dražestnih nožicah. V trgovini je zaposlena — mimogrede omenjeno — in ne zasluži kdo ve kaj. Ali ji boš tedaj zameril, če se ji jutri roka zmoti in zaide slučajno v gospodarjev predal. — In oni elegantni mladenič? Povej, ali so te roke za to, da jih oskruni delo! Kaj ga boš preklinjal, ako ponaredi jutri mal podpisek, kar tako v šali! — Ne obsojaj, brate! Ko je življenje tako lepo! Ko ga moremo uživati!

Ti zlata mladina, naša nada, naš — ponos!

Gospodarstvo.

= **Pomoč Avstriji.** Iz Londona poročajo: Fin. sekcija zveze narodov je izdelala poročilo za pomoč Avstriji. Sekcija upa, da se vlade, ki pri londonski konferenci niso zastopane, čimprej odločijo, odložiti za nekaj let zastavna prava, izvirajoča iz senžermenske mirovne pogodbe. To je glavni pogoj za vzpostavitev avstrijskih kreditov. Sekcija predlaga, naj ta odgodilna perijoda ne bo krajša od 20 let. Vsa tekom prvih petih let od sekcije odobrena posojila naj uživajo prednost pred suspendiranimi zastavnimi pravicami tudi preko roka 20 let, dokler se ne izplačajo.

Posebne važnosti je odstranitev trgovskih ovir med državami. Sekcija dela na brzo rešitev problema razdelitve dolgov bivše avstro-ogrske monarhije. Avstrija naj sprejme zadosten del aktiv te banke, da se ji olajša reorganizacija njene emisijske banke. Tako naj se podvzamejo koraki, da se najame javno posojilo, ki naj krije popolnoma ali deloma obstoječi proračunski deficit. Ako se imenovani pogoji sprejmejo, je sekcija pripravljena, lotiti se naloge, ki se ji tukaj nudi.

— **Ljubljanski trg.** Glede govejega mesa so se ukinile samo za poskušnjo za dobo nekaj dni maksimalne cene, vsled silno težavnega nakupa klavne živine. Začasno ukinjenje je bilo potrebno, da se prekine štrajk in omogoči spraviti na trg zopet dobro blago, namesto starih krav, bikov in mlade, nedorasle živine, ter zajezi vsled mogoče konkurence med mesarji podtikavanje kosti in druge manipulacije z sumljivim mesom. Takoj prve dni so nekateri mesarji hoteli izrabiti položaj in prodajati slabo blago po visokih cenah. Stranke se opozarjajo naj kupujejo samo prvovrstno volovsko meso. Slabo meso, ki se pozna po temni ali rumenkasti barvi in je brez loja naj se tudi po znižani ceni ne kupuje. Napravilo se je vse mogoče korake, da se zniža cena žive teže, ki je v ljubljanskem nakupovalnem področju najvišja v celi državi. Slabe, za klanje neporabne vole se plačuje po 19—21 K za kg **žive teže**, za klanje dobre vole se plačuje 22—24 K. Ta cena je brezdvoma visoko pretirana. Svinjskega mesa primanjkuje. Cena za kremenateljce 38 K kg meso I. vrste, II. vrste 34 K. Cena slanini se zniža od 50 na 46 K za kg. Riba in sal 48 K, trebušna slanina 42 K. Telečje meso 26 K I. vrste, 24 K II. vrste. Dobrih, domačih telet je na trgu izredno malo, ker kmetovalci vsled visoke cene pitane živine teleta rede. V ostalem je trg dobro založen, tako da se krije popolnoma dnevno potrebo. Jajc je dovolj in se plačujejo po 1.60—1.80 K. Moka št. 0 po 17.50 K. Mleko je ostalo izvanredno slabo. Na trgu je prodajala neka kmetica mleko v katerem je bilo celo dve tretjini vode. Preizkušnje mleka, ki ga prinašajo stranke v preiskavo dan za dnem kažejo, pogosto neugodne rezultate. Neka stranka je kupila mleko za otroke, ki so po zavžitju vsi zboleli. Preiskava mleka je dognala, da je mleko od krave, ki je obolela na gnojnem vnetju vimena.

— **Nove takse, nova bremena, novi davki!** Pred dnevi se je v finančnem ministrstvu v Belgradu nadaljevala debata o državnem proračunu za leto 1921./22. Na dnevnem redu je bil proračun ministrstva za trgovino in indstrijo, kateri predvideva okroglo 56 milijonov dinarjev izdatkov. Lanski proračun tega ministrstva je v celoti znašal 13,367.000 dinarjev za Srbijo in Črno goro, ter 13,577.000 dinarjev za ostale kraje države. Novi proračun tega ministrstva bi bil torej štirikrat večji kot lanski, zato so delegati črtali nekaj postavk v tem proračunu o dajanju kreditov trgovcem, obrtnikom in industrijalcem. Kar se tiče dohodkov v proračunu tega ministrstva znašajo okroglo 17 milijonov dinarjev, t. j. šestkrat več kakor lansko proračunsko leto! Od te vsote dajo samo tovarne svile 14 milijonov, ostale tri milijone pa daje uprava fondov in oddelek za zaščito industrijske svojine. — Ker upajo, da bo debata o celotnem proračunu izdatkov zaključena do 20. t. m., so že sedaj začeli s pripravami za sestavo proračuna celotnih dohodkov. Glavni državni dohodki bodo tudi še za naprej ostali davki in razne takse. — Poleg tega je finančno ministrstvo tudi že izdelalo načrt za zvišanje dosedanjih taks (ki so že itak več kot prevelike), za uvedbo novih taks. S temi taksami bo finančno ministrstvo v prvi vrsti obremenilo dedščine, (manjše do 12, večje do 20 odstotkov), plakate, letake, brošure, oglase (inserate) v časopisih (katere menda hoče vlada popolnoma uničiti, ko že itak vse časopisje vsled ogromne draginje komaj diha), dalje brodarstvo, (kateremu se s tem onemogočuje razvoj in se onemogočuje tudi padanje cen), itd. itd. — Kaj lepega nam bo še prinesla policajdemokratsko - radikalska-turška - samostojneška vlada!!! Plačaj, plačaj, pa molči, to je njeno geslo! — Če bodo gospodje liberalci in samostojneži tako delali, bodo ob prihodnjih volitvah na Slovenskem šli s svojimi mandati na št. 00!

Dopisi.

Celje. (Mezdno gibanje krojaških pomočnikov in demokrtaje.) Odkar je časopisje razkrilo škandal nekaterih mojstrov, ki računajo po 800 kron od obleke, katere izdela pomočnik 2 na teden ter dobi 250—300 K tedensko plače, so demokrati čisto zbegani. Zakaj vendar to! Zato ker imajo bivšega socialnega demokrata I. Bizjaka na 5 prostoru na kandidatni listi. Isti se namreč ne zaveda več, da je treba krojaškemu pomočniku dati pravično plačilo, da more živeti. Ker se tega več ne zaveda, je šel k demokratom, namreč k ljudem, ki streme po velikem dobičku, kakor sam. Hu . . . sedaj pa pridejo pomočniki s svojimi krivicami na dan in seveda vpliva na volice, ki ne volijo dezerterjev.

Celje. Priobčili smo, da pekovski mojster g. Lesjak pijančuje okrog in da se pri njem prekorača vedno prepoved nočnega dela. Opozarjamo lojalno, da vest ne odgovarja v celoti, ker je izhajala od odhajajočega pomočnika, ki je g. Lesjaku sovražen.

Štajerski Kranjc v Zagrebu. Sodrug z dežele nam piše: Nedavno sem se mudil v Zagrebu. Okoli poldneva sva krenila s sorodnikom z Jelačičevega trga v Petrinjsko ulico v neko gostilno, da se najeva in popijeva malo vina. Ker sva s sorodnikom slovensko govorila, naju je pri plačevanju natakarica napadljivo vprašala, zakaj da smo Kranjci dr. Korošca volili. Odgovorila sva, da sva posavska Štajerca, ter da smo pri nas socialno-demokratično volili. »A što hoče social-demokracija«, vpraša natakarica. »Svobodno republiko«, sva odgovorila midva. »Da, to je nešto drugo!« Kranjci so volili dr. Korošca, to znamo mi dobro! — Naj Kranjci volijo, a mi Štajerci nismo več tako daleč »zalupani«, odgovorim jaz. — Nato je nastalo med gosti odobravanje in smeh. — Vesela sva se s sorodnikom poslovila in vsi so nama z veseljem odzdravljali. — Moj sorodnik pa mi je na potu do kolodvora rekel: »Čuješ, brate, prizor lahko imenujeva »Štajerski Kranjc v Zagrebu«.

Društvene vesti.

— **Opozarjamo na shod obrtnikov in gostilničarjev,** ki se vrši danes 12. t. m. ob 10. dop. v Narodnem domu. Treba je navzočnost vseh ljubljanskih obrtnikov, da skupaj povzdignemo svoj glas proti odmeri davkov, ki grozi obstoju malega obrtnika.

LISTEK.

GUY DE MAUPASSANT:

Pokojnica.

Ljubil sem jo blazno! Zakaj ljubimo? Ali ni čudno, da vidimo na svetu le eno bitje, da imamo v glavi le eno misel, v srcu le eno željo, na jeziku le eno ime: ime, ki kipi neprestano, ki kipi iz dna duše kakor voda iz vrelca, ki sili na ustnice in ki ga izgovarjaš, ga ponavljaš, ga šepečeš neprenehoma, povsod, kakor molitev.

Ne bom pripovedoval naše zgodbe. Ljubezen pozna eno samo, vedno isto. Srečal sem jo in vzljubil. To je vse. In leto dni sem živel v njeni nežnosti, v njenih objemih, v njenem božanju, v njenih očeh, v njenih oblačilih, v njeni besedi, zavit, uklenjen in zajet v vse, kar je prihajalo iz nje, in sicer tako pošteno, da nisem več vedel, ali je dan ali je noč, ali sem živ ali mrtev, ali sem še na naši zemlji ali drugod.

In umrla je. Kako? Ne vem, ne spominjam se več.

Nekega deževnega večera se je vrnila premočena domov in naslednjega dne je kašljala. Kašljala je približno teden dni in legla.

Kaj se je godilo? Ne spominjam se več. Zdravniki so prihajali, pisali, odhajali. Prinašali so zdravila; neka ženska ji je stregla. Njene roke so bile vroče, njeno čelo razpaljeno, njen pogled svetel in žalosten. Prigovarjal sem ji in ona mi je odgovarjala. Kaj sva si pravila? Ne spominjam se več. Vse sem pozabil, vse, vse! Umrla je, prav dobro se spominjam njenega tihega vzdihljaja, njenega tihega, tako šibkega, poslednjega vzdihljaja. Strežnica je rekla: »Ah!« Razumel sem, razumel!

Ničesar več nisem vedel. Ničesar. Videl sem duhovnika, ki je rekel: »Vaša metresa«. Zdelo se mi je, da jo zasramuje. Ker je bila mrtva, ni nihče imel pravice, da to ve. Spodil sem ga. Prišel je drugi, ki je bil zelo dober, zelo ljubezniv. Jokal sem, ko mi je govoril o njej.

Prašali so me za svet glede tisoč stvari, tičočih se njenega pogreba. Ne spominjam se več. Zelo dobro pa pomnim rakev in udare kladiva, ko so jo vanjo zabijali. Ah! Bože!

Pokopali so jo! Pokopali! Njo! v tisto jamo! Nekoliko oseb, prijateljic je prišlo k pogrebu. Jaz sem ušel. Bežal sem. Bloudil sem dolgo po ulicah. Potem sem se vrnil domov. Naslednjega dne sem odpotoval.

Včeraj sem se vrnil v Pariz.

Ko sem ugledal svojo sobo, najino sobo, najino posteljo, najino pohištvo, vso tisto hišo, ki je hranila vse, kar je še po smrti ostalo od njenega življenja, se me je zopet polastila tako silna tuga, da je malo manjkalo, da nisem odprl okna in se vrgel na tlak. Ker nisem več mogel ostati sredi teh predmetov, teh zidov, ki so jo obdajali, ki so jo čuvali, ki so hranili v svojih nevidnih špranjicah tisoče njenih atomov, atome njenega vonja in njenega diha, sem pograbil klobuk, da uidem. Predno sem dosegel vrata, sem nenadoma opazil v veži veliko zrcalo, ki ga je dala ona tja postaviti, da se vsaki dan, predno zapusti hišo, v njem ogleda od nog do glave in vidi, ali ji dobro pristoja vsa toaleta, ali je pravilna in lepa od čevljčkov do frizure.

In ustavil sem se pri tem zrcalu, ki jo je tolikokrat odsevalo. Tolikokrat, tolikokrat, da bi bilo moralo ohraniti njego podobo.

Stal sem tam, trepetal in strmel v steklo, v gladko, globoko, prazno steklo, ki jo je vsebovalo vso, ki jo je posedovelo prav toliko kolikor jaz, kolikor moj plamteči pogled. Zazdelo se mi je, da ljubim tisto zrcalo — doteknil sem se ga — bilo je mrzlo! Oh! spomin, spomin! bridko zrcalo, skeleče zrcalo, živo, strašno zrcalo, ki me trpinčiš z vsemi mukami! Pač srečni so tisti, katerih srce je podobno zrcalu, kjer se odbijejo in izginjajo odsevi, katerih srce pozabi vse, kar je vsebovalo, vse, ker se je vršilo pred njim, vse, ker se je ogledovalo in občudovalo v njegovi naklonjenosti, v njegovi ljubezni! Ah, kako trpim!

Stopil sem a plano in nevede in nehote sem jo ubral proti pokopališču. Našel sem njen priprosti grob z mramornatim križem, na katerem so bile vdolbene besede: »Ljubila je, bila ljubljena in umrla.«

Tam je bila, tam spodaj je trohnela! S čelom naslonjen na tla sem ihtel.

Dolgo, dolgo sem slonel tam. Potem sem opazil, da se mrači. Tedaj se me je polastila čudna, blazna želja, želja obupanega ljubimca. Hotel sem prespati noč pri njej, poslednjo noč, da jo prejočem na njenem grobu. A videli me bodo, spodili me. Kaj naj napravim? Poslužil sem se zvijače. Dvignil sem se in pričel bloditi po tem mestu umrlih. Hodil sem, hodil. Kako majhno je to mesto v primeri z onim drugim, kjer živimo! In vendar koliko številnejši so ti mrtveci od živih. Mi potrebujemo visokih hiš, ulic in toliko prostora za štri pokoljenja, ki gledajo istočasno luč solnca, ki pijejo vodo studencev, vino trt in jedo kruh poljan.

A za vsa pokoljenja mrtvih, za vso lestvico človeštva, dospelega do nas, skoro nič, njiva, skoro nič! Zemlja jih pogoltne, pozaba jih izbriše. Srečno!

Koncem obljudenega pokopališča sem nenadoma opazil zapuščeno pokopališče, kjer davni pokojniki že končujejo proces združitve z zemljo, kjer že sami križi gnijejo, kamor položijo jutri novodošlece, kjer rastejo divje rože ter silne in temne ciprese — žalosten in mogočen vrt, katerega gnoji človeško meso.

Bil sem sam, čisto sam. Skril sem se v zeleno drevo, ki me je s svojimi košatimi in temnimi vejami popolnoma zakrilo.

In čakal sem, oklepajoč se debla kakor se toneči oprijemlje troske razbite ladje.

Ko se je stemnilo, popolnoma stemnilo, sem zapustil svoje skrivališče in pričel hoditi oprezno, počasi in tiho po tej mrliČev polni zemlji.

(Konec prih.)

Po svetu.

— **Marksizem se uveljavlja tudi na vseučiliščih.** Na dunajski pravni fakulteti je bil s. dr. Maks Adler imenovan za izrednega profesorja marksistične sociologije.

— D'Annunzio — kandidat! Kakor poročajo rimski listi, bo D'Annunzio pri volitvah v Italiji kandidiral za poslanca v Abruzzih.

— **General Cadorna piše svoje spomine!** Iz vojne znani italijanski general Cadorna je pred kratkim izdal prvo svojo knjigo z naslovom »Vojska na italijanski fronti«, v kateri popisuje vojne dogodke od 24. maja 1915. do 9. septembra 1917. Izdal bo še eno knjigo. — Popisuje predvsem moralo italijanske armade in antimilitaristično propagando med vojaštvom.

— **Poletni čas na Angleškem** so uvedli dne 5. t. m. ob 2. uri zjutraj.

— **Delavska usoda.** V turinskem avtomobilskem velepodjetju »Fiat« (v Italiji) so gospodarji pognali 15 tisoč delavcev na cesto, ker poslednji niso hoteli pristati na znižanje plač. — Gospodarska kriza na Španskem postaja kritična. V sami provinci Kataloniji je ostalo v zadnjem tednu 80.000 delavcev brez dela. — Po današnjem družabnem redu ni nobenega reda v vprašanju nekake gotovosti delavčeve glede na stalnost pri njegovem delu. Bogatemu izkoriščevalcu je še vedno mogoče pognati človeka, ki mu polni nikdar polno malho, brez usmiljenja na cesto. To po današnjem družabnem pravilniku ni noben zločin pač pa je zločin, če zahteva zavrženec kosček pravice. To ni pretiravanje, ampak bridka resnica — kdo med proletarci je ne občuti grenko na svojih ramenih? So bedaki, ki se upajo boriti proti logičnim posledicam teh razmer, namesto da bi sanirali nezdravo stanje pri njegovih početkih — kam bo to privedlo, je jasno vsakomur, ki ima še količkaj svojih pet možganov skupaj.

— **Francoski komunisti** bodo v Parizu izdajali nov večernik »L'internationale«. — Morda se jim v tem listu posreči priti do spoznanja in odkriti pravo — internacionalo.

— **Moskovska komunistična »Izvestja«** pišejo glede na agitacijo raznih sodrugov (komunističnih seveda) na desetem moskovskem kongresu, da je »takojšnji« prehod k vojaškemu sistemu milice še nevaren in »začasno« neizvedljiv. —

— **Delavski upori v Chile v Južni Ameriki.** Kakor v Severni tako se je takoj po končani vojni tudi v vseh državah Južne Amerike pojavila težka gospodarska kriza in sicer najprej v industriji. Posledice te krize so postajale za delavstvo čimdalje neznosnejše. Danes je kriza na svojem višku. Delavstvo Južne Amerike je močno organizirano in vodi zoper kapitalistično gospodarstvo hude boje, v katerih je prišlo skoro do enakih incidentov, kakor nedavno v Italiji, ko so delavci kovinske stroke zasedli tovarne. V državi Chile je najbolj razvita salitarna industrija, ki doživlja sedaj veliko krizo. Vsled te krize so delavci v minulem mesecu s silo zasedli veliko tovarno angleških podjetnikov Gibs & Cia »San Gregorio«. Skoro vse tovarne so zmanjšale ali pa ustavile svoj obrat. Vsled tega so šle ogromne mase delavstva na ulico in z orožjem v roki okupirale omenjeno in še več drugih tovarn. Voditelji so upraviteljem tovarn poslali pismeno zahteve delavstva. Vlada je pa zoper to delavsko akcijo nastopila z brutalno silo. Poslala je tri vojne ladje in tri bataljone vojakov na Pampo, (kraj, kjer se je to zgodilo), da uniči to delavsko akcijo. Toda delavci na Pampi, ter v lukah Antofagosta in Mejillones so se izjavili solidarnim z gibanjem zasedbe tovarn. — Niso hoteli niti prevažati, niti izkrcavati vojaški materijal iz ladij. Končno je vojaštvo samo opravilo vse to delo in prišlo tako na lice mesta, kjer je oblegalo tovarne, ki so jih delavci zabarikadirali in branili. Na vseh tovarnah so delavci izobesili rdeče zastave. Po dolgotrajnih bojih z vojaštvom pa se je moralo delavstvo umakniti. Za časa svoje zasedbe so delavci izdali že svoje naredbe o socijalizaciji in so formirali rdeče garde. Žrtev je bilo mnogo. Samo v gori omenjeni tovarni je bilo 35 mrtvih delavcev, 7 mrtvih vojakov in do tristo težko in lahko ranjenih na obeh straneh. Sedaj so vse tovarne vojaško zastražene, vendar pa niso izključeni ponovni spopadi. Bodi še omenjeno, da so razjarjeni delavci hoteli zažgati tovarno »Ausonia«, ki je last jugoslovanskih podjetnikov Baburizza, Lukinović & Cia, pa so podjetniki še pravočasno umaknili svoj sklep, da ustavijo obrat. Taki in enaki pojavi po vseh razvitejših deželah kažejo, da ni več daleč čas splošne socializacije industrije.

!! PALMA !!
prave kaučuk pete za čevlje.
Dobijo se povsod.

Priporoča se tvrdka **Josip Petelinc,** Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7, Večletna garancija. Popravila se sprejemajo.
edina tovarniška zaloga šivalnih strojev v vseh opremah, **materijal** in **izvršba predvojna,** za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse sisteme, **igle, olje** na drobno in debelo. Večletna garancija! Ugodni plačilni pogoji.

Nova dvokolesa, različne pnevmatike, šivalni stroji in vsakovrstni deli po nizki ceni pri **Batjel-u** Ljubljana, Stari trg 28.
Sprejemajo se dvokolesa, otročji vozički, šivalni stroji itd. v popravo. **Mehanična delavnica, Karlovska cesta 4.**

Kdor si želi nabaviti pristnega in znanega
haložana
naj se blagovoli poslužiti tvrdke:
Prva haloška trgovina z vinom
Ante Korenjak in drug
pri Sv. Barbari v Haložah.

Splošna ključavničarska in mehanična delavnica
se je otvorila.
Sprejema splošna popravila pisalnih in šivalnih strojev, kontrolnih blagajn itd.
Fr. Lebar & L. Tišler
Jenkova ulica 9.

JULIO MEINL D. D.
KAVA
ČAJ
KAKAO
Centrala: **ZAGREB.**
Podružnice:
ZAGREB: Duga ulica 6.
LJUBLJANA: Aleksandrova cesta 1.
MARIBOR: Gosposka ulica 7.
PECUH: Kraljevska ulica 19.

Największa zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani.
Tvrdka J. DOLENC, Ljubljana, Miklošičeva ulica št. 5
se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Krajni šolski svet v Trbovljah naznanja žalostno vest, da je njegov vesten in marljiv član, gospod

IVAN KRAMER,

trgovec v Trbovljah,

v pondeljek, dne 11. aprila 1921, preminul.

Pogreb bo v sredo, 13. t. m., ob 4. uri popoldne.

Trbovlje, dne 11. aprila 1921.

Vodnašek, načelnik.

Županstvo v Trbovljah naznanja žalostno vest, da je njega dolgoletni zaslužni blagajnik in gerentski sosvetnik gospod

IVAN KRAMER,

trgovec v Trbovljah,

danes ob 1. uri ponoči preminul.

Pogreb bo v sredo 13. t. m. ob 4. uri popoldne.

Trbovlje, 11. aprila 1921.

Fr. Mercina, gerent.

Konkurenčne cene! **F. BRUMAT** LJUBLJANA **Manufaktura in tkanine.** **Mestni trg 25.** Konkurenčne cene!

Kje kupim dober in fin
Gramofon,
plošče, igle, posamezne dele?
Kje se popravljajo gramofoni?
Edino v največji tovarniški zalogi gramofonov in godbenih avtomatov
A. RASBERGER,
Ljubljana — Sodna ulica št. 5. (poleg dež. sodišča.)
Mehanična delavnica za popravo vseh vrst gramofonov in godbenih avtomatov. — Izvršuje vse dela precizne mehanike.

Naročajte „NAPREJ“

Obrtna banka v Ljubljani
Kongresni trg 4
Telefon št. 508. Štev. poštnega ček. urada SHS 12.051
izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča opravila kar najkulantneje.
Obrestuje vloge na knjižice in tekoči račun s
4 %
od dne vloge do dne dviga.

Svedski semenski oves priporoča trgovina s semeni **SEVER & Ko, Ljubljana,** Wolfova ulica 12.

LOKAL
za urarski obrt na prometnem kraju kakega mesta v Sloveniji se išče. Ponudbe pod R/82 na An. zav. Drago Beseljak, Ljubljana.

Čevljarski delavci!
Tovarna čevljev JAKIL d. d. v Karlovcu (Hrvatska) išče 10 spretnih, na stroje izučenih
čevljarskih delavcev.
Neoženjeni imajo prednost. Pismene ponudbe na tovarno.

Išče se
delovodja
za dalmatinsko tvornico cementnih sodov.
Plača po dogovoru. — Ponudbe pod „4000 delovodja“ na upravništvo „Naprej-a“.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,
registrevana zadruga z omejeno zavezo.
sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih
4 %
Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.
Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.
Edini, res delavski denarni zavod.

Jadranska banka
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.
Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.
Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Izdajatelj: Ivan Mlinar. Tisk „Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.